

XXXIII. Zdania pytajne zależne. Zdania celowe.

1. Optativus obliquus.

Jeśli zdanie poboczne zależne jest od zdania, w którym czynność wyrażona została w czasie przeszłym, jego orzeczenie może (ale nie musi!) przybrać formę optativu bez partykuły ἄν i to bez względu na to, jakiego trybu wymaga treść tego zdania. Optativus w tej funkcji to optativus obliquus.

ὄ τι ποιήσοι, οὐδὲ τούτοις εἶπε. ἤρώτα τί πάθουεν.

2. Zdania pytajne zależne.

Zdania pytajne zależne to pytania uzależnione od jakiegoś zdania głównego. Tryb występuje w nich taki, jak w zdaniach pytajnych niezależnych. Po czasie historycznym może wystąpić optativus obliquus. Zmianie nie ulegają jedynie indicativus irrealis oraz optativus potentialis. Zdania pytajne dzielimy na:

- **pytania treściowe** – mówiący zwraca się do słuchacza o rozstrzygnięcie treści zdania, oczekuje odpowiedzi *tak* lub *nie*. Wprowadza je spójnik εἰ – czy. Np.

οὐκ οἶδα, εἰ δίκαια ποιήσω. τὸν θεὸν ἐπήρετο, εἰ τὸν βιβλίον γράψαι.

- **pytania wyrazowe** – mówiący pyta słuchacza o pewien szczegół, oczekuje uzupełnienia sądu. Wprowadzają je zaimki, przysłówki i partykuły pytajne (np. τίς, ὅστις, ποῖος, ποῦ), np.

Κῦρος ἤρετο, τίς ὁ θόρυβος εἶη. ὅρας, ὅσοι ἐσμέν.

3. Zdania celowe.

Zdania celowe odpowiadają na pytania: *po co? w jakim celu?* Wprowadzają je spójniki: ἵνα, ὅπως, ὥς. W zdaniach tych występuje coniunctivus, po czasie historycznym może wystąpić optativus obliquus. Np.

ἤλθομεν, ἵνα τὰ ἀληθῆ λέγοιμεν. ἐρχόμεθα, ἵνα τὰ ἀληθῆ λέγωμεν. τὰ πλοῖα Ἀβρόκομας κατέκαυσεν, ἵνα μὴ Κῦρος διαβῆ.

Z czasami w zdaniach celowych rozpoczynających się od ὅπως i ὥς może pojawić się partykuła ἄν. Nie zmienia to znaczenia zdania.

4. Ćwiczenia.

a) Pytania niezależne zamień na zależne.

1. τίς ἐστὶν ἡ χώρα; Ξενοφῶν ἀνηρώτα.
2. πῶς ἂν ἄριστα τὸν ποταμὸν διαβαίμεν; οἱ στρατηγοὶ βουλευόμενοι.
3. πόσαι σοι οἰκίαι ἦσαν; ἤρώτα.
4. εἰς τίνα ἀγῶνα ἐρχεσθε; ἠρωτᾶσθε.

b) Przetłumacz poniższe zdania, następnie zmień czas zdania głównego i dokonaj innych niezbędnych zmian.

1. Κῦρος ἐπυθάνετο, εἰ σωθεῖεν πάντες αὐτοῦ.
2. ἤρώτα ὁ Κρίτων, πῶς με θάψη.
3. ἐρωτῶσιν, εἰ ἱκανὸς ἔσομαι αὐτοὺς διδάξαι.
4. οἱ ὀπλίται ἔρονται, ποῖ φύγωσιν.

c) Przetłumacz. Zwróć uwagę na użycie trybów w zdaniach podrzędnych.

1. ἐστρατεύσατε, ἵνα τοὺς Θεβαίους δουλώσαιτε.
2. οἱ παῖδες ἔρχονται, ὡς τὰ γράμματα μάθωσιν.
3. οἱ στρατιῶται ἦλθον, ἵνα ἔλοιεν τὴν πόλιν.
4. οἱ ὀπλίται ἐξῆλθον, ὅπως θηράσωσιν.

d) Przetłumacz. Zastąp participium zdaniem celowym.

1. οἱ μετὰ Λεωνίδου εἰς Θερμοπύλας ἀφίκοντο ὡς ἀποθανοῦμενοι.
2. οἱ Κορίνθιοι εἰς Ἀθήνας ἦλθον πρεσβευσόμενοι.
3. οἱ σύμμαχοι ἔπεμπον εἰς Λακεδαίμονα πρέσβεις ταῦτα ἐροῦντας.
4. ταῦτα ἀκούω μαθησόμενος.

e) Przetłumacz.

Μένων δὲ ὁ Θετταλὸς δῆλος ἦν ἐπιθυμῶν μὲν πλουτεῖν ἰσχυρῶς, ἐπιθυμῶν δὲ ἄρχειν, ὅπως πλείω λαμβάνοι, ἐπιθυμῶν δὲ τιμᾶσθαι, ἵνα πλείω κερδαῖνοι· φίλος τε ἐβούλετο εἶναι τοῖς μέγιστα δυναμένοις, ἵνα ἀδικῶν μὴ διδοίη δίκην. ἐπὶ δὲ τὸ κατεργάζεσθαι ὧν ἐπιθυμοίη συντομωτάτην ὤρετο ὁδὸν εἶναι διὰ τοῦ ἐπιορκεῖν τε καὶ ψεύδεσθαι καὶ ἐξαπατᾶν, τὸ δ' ἀπλοῦν καὶ ἀληθὲς τὸ αὐτὸ τῷ ἡλιθίῳ εἶναι. (Ksenofont *Anabaza* 2, 21-22)

διδοίη – 3 sg. opt. praes. act od δίδωμι
δίδωμι δίκην – ponoszę karę